

Thực trạng hoạt động giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin bằng hình thức e-Learning tại trường đại học Điều dưỡng Nam Định

TS. ĐINH QUỐC THẮNG

Đại học Điều dưỡng Nam Định; Email: thangdieuduong@yahoo.com.vn

Tóm tắt: Hình thức đào tạo trực tuyến (e-Learning) đã trở thành xu hướng mới trong thời đại cách mạng công nghiệp 4.0 hiện nay ở nhiều nước trên thế giới, trong đó có Việt Nam. Theo chỉ đạo chung của Bộ Giáo dục và Đào tạo, trường Đại học Điều dưỡng Nam Định đã triển khai hình thức dạy và học trực tuyến trên nền tảng công nghệ mới này cho các học phần lý thuyết. Các môn khoa học Mác-Lênin đòi hỏi đảm bảo tính Đảng, tính khoa học cao nên khi giảng dạy trực tuyến sẽ thuận lợi cho giảng viên chuẩn bị kỹ nội dung, có kiểm soát phê duyệt chặt chẽ của Nhà trường trước khi cho phép tiến hành khóa học. Với người học, hình thức học e-Learning giúp sinh viên chủ động về thời gian, có thể đăng ký và sắp xếp một cách linh hoạt việc học tập của mình.

Từ khóa: dạy học trực tuyến; e-Learning; dạy các môn lý luận chính trị.

1. Khái niệm e-Learning

E-Learning là từ viết tắt của Electronic Learning có nghĩa là *đào tạo trực tuyến* hay *học tập trực tuyến*, là một thuật ngữ rất phổ biến trên thế giới và đang dần xuất hiện rộng rãi hơn ở Việt Nam.

Có rất nhiều khái niệm cũng như cách hiểu về thuật ngữ e-Learning này.

Theo Atkins, S. S. (2016), e-Learning là sự phân phát các nội dung học sử dụng các công nghệ điện tử hiện đại như máy tính, mạng Internet, Intranet,... trong đó, nội dung học có thể thu được từ các website, đĩa CD, băng video, audio,... thông qua một máy tính hay tivi; người dạy và người học có thể giao tiếp với nhau qua mạng dưới các hình thức như: E-mail, thảo luận trực tuyến (chat), diễn đàn (forum), hội thảo video.

Tác giả Victoria L. Tinio (2003) quan niệm: e-Learning là việc phân phối các hoạt động, quá trình, sự kiện đào tạo và học tập thông qua các phương tiện điện tử như Internet, Intranet, extranet, CDRom, video tape, DVD, TV, các thiết bị cá nhân.

Theo phát biểu của Lê Huy Hoàng (2011) và cộng sự “e-Learning là một loại hình đào tạo chính quy hay không chính quy, hướng tới việc thực hiện tốt mục tiêu học tập. Trong đó có sự tương tác trực tiếp giữa người dạy và người học cũng như giữa

cộng đồng học tập một cách thuận lợi thông qua công nghệ thông tin và truyền thông”.

Trịnh Văn Biều (2012) hiểu “e-Learning là một kiểu dạy học, trong đó người dạy và người học có thể giao tiếp với nhau thông qua mạng dưới các hình thức khác nhau như: email, thảo luận trực tuyến (chat), diễn đàn (forum), hội thảo video,...; Các nội dung học tập có thể được phân phát thông qua các công cụ điện tử hiện đại như máy tính, mạng vệ tinh, mạng Internet, Intranet, website... hoặc có thể được thu từ đĩa CD, băng Video, Audio...”.

Cao Đức Hạnh (2017) cho rằng “e-Learning là việc học tập được truyền tải hoặc hỗ trợ qua công nghệ điện tử. e-Learning là một thuật ngữ dùng để mô tả việc học tập, đào tạo được truyền tải thông qua nhiều kỹ thuật khác nhau như Internet, TV, video dựa trên công nghệ thông tin và truyền thông”.

2. Thuận lợi khi giảng dạy các môn khoa học Mác-Lênin bằng hình thức e-Learning

Theo kết quả nghiên cứu mức độ thuận lợi được sinh viên đánh giá cao thể hiện qua điểm trung bình (cùng ở mức điểm 2,65) đó là: Mục tiêu, kế hoạch giảng dạy theo buổi, nhiệm vụ của người học... được cung cấp đầy đủ, chi tiết trong đề cương chi tiết học phần; kế hoạch giảng dạy được thực hiện

đúng thời gian và thời khóa biểu; giảng viên sử dụng phần mềm Zoom đáp ứng yêu cầu giảng dạy và trao đổi trực tuyến. Ở mức điểm trung bình 2,64 sinh viên đánh giá một số yếu tố thuận lợi khi học e-Learning các môn khoa học Mác-Lênin là: Đề cương chi tiết học phần, giáo trình, bài giảng, video và các học liệu của học phần được cung cấp đầy đủ trên hệ thống e-Learning; người học luôn được hỗ trợ, giải đáp các thắc mắc trực tiếp trong và ngoài giờ học thông qua diễn đàn, mạng xã hội, email...

Về mục tiêu kế hoạch dạy học theo buổi, nhiệm vụ của người học; kế hoạch giảng dạy được thực hiện đúng thời gian và thời khóa biểu là yếu tố thuận lợi trong giảng dạy bằng hình thức e-Learning các môn khoa học Mác-Lênin là do: Các giảng viên bộ môn Lý luận chính trị thực hiện nghiêm túc sự chỉ đạo của Nhà trường về việc giảng dạy bằng hình thức e-Learning, các khoá học về e-Learning được xây dựng trước với hình thức các học liệu điện tử, tiện ích gồm giáo án điện tử, bài giảng điện tử, bộ câu hỏi ôn tập và phần kiểm tra đánh giá quá trình tự học của sinh viên. Do đặc thù của môn học đòi hỏi đảm bảo tính đảng, tính khoa học cao nên khi giảng dạy trực tuyến giảng viên cần chuẩn bị kỹ nội dung, có kiểm soát phê duyệt chặt chẽ của Nhà trường trước khi cho phép tiến hành khoá học. Chính vì thế nội dung bài giảng mục tiêu, kế hoạch, thời khóa biểu được cung cấp rất rõ ràng sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho người học tiếp cận và học tập. Kết quả nghiên cứu đề tài của chúng tôi cũng có kết quả tương đồng với nghiên cứu của tác giả Lê Thanh Hòa tại trường đại học công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh và tác giả Lữ Thị Mai Oanh khảo sát tại trường Sư phạm kỹ thuật Thành phố Hồ Chí Minh. Như vậy tại các cơ sở đào tạo khác nhau, mức độ thuận lợi có tính tương đồng, điều này cho thấy đây là một trong những *ưu điểm khi giảng dạy bằng hình thức e-Learning*.

Đa số sinh viên (66,3%) cho rằng giảng viên sử dụng phần mềm Zoom đáp ứng yêu cầu giảng dạy và trao đổi trực tuyến. Hiện nay có nhiều nền tảng công nghệ thông tin có thể ứng dụng vào giảng dạy như: Zoom, Google Meet, Azota, Microsoft Teams... Trong kế hoạch giảng dạy, bộ môn Lý luận chính trị xây dựng, sau mỗi buổi học sinh viên tự học, tự đọc bài giảng sẽ có buổi thảo luận qua Zoom

giữa giảng viên và sinh viên. Sinh viên sẽ tổng hợp những vấn đề chưa hiểu, cần làm rõ, trao đổi thảo luận trong nhóm lớp, cuối cùng giảng viên sẽ tổng hợp ý kiến và giải thích những vấn đề sinh viên chưa rõ. Như vậy qua buổi thảo luận bằng hình thức Zoom rất thuận lợi để sinh viên được thể hiện được ý kiến của mình và được giảng viên giải thích rõ những vấn đề sinh viên còn chưa rõ.

3. Khó khăn khi giảng dạy bằng hình thức e-Learning các môn khoa học Mác-Lênin

Tính theo điểm trung bình về mức độ khó khăn khi học các môn khoa học Mác-Lênin, sinh viên gặp một số khó khăn:

- Phải dành nhiều thời gian trước màn hình máy tính, ảnh hưởng tâm lý và sức khỏe. Theo rất nhiều nghiên cứu hiện nay, khi ngồi trước màn hình máy tính hay điện thoại trong một thời gian dài khiến người học có cảm thấy mệt mỏi. Khác với khi học trực tiếp người học thiếu tương tác và cô lập xã hội. Thậm chí nhiều em có thể rơi vào tình trạng tăng lo âu và căng thẳng khi học trực tuyến như lo lắng không có phương tiện để học, kết nối mạng kém dẫn đến không cập nhật được thông tin, không hoàn thành bài theo đúng thời gian quy định. Khó khăn trong nghiên cứu của chúng tôi cũng tương đồng như khó khăn trong nghiên cứu của tác giả Bùi Quang Dung tại trường Đại học Huế và tác giả Lê Thanh Hòa và cộng sự khi khảo sát tại trường Đại học công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh. Như vậy đây là khó khăn chung tại các cơ sở đào tạo khác nhau.

- Khó khăn về phương tiện học tập: máy tính, điện thoại không có hoặc không đảm bảo. Là chủ thể của quá trình học tập, việc chuyển đổi từ hình thức học tập truyền thống sang học tập trực tuyến đặt ra cho sinh viên những thay đổi cần thiết để đảm bảo hoạt động trực tiếp được diễn ra đúng yêu cầu. Vì thế, sinh viên cũng đã có những thích nghi nhất định trong việc sử dụng các phương tiện, thiết bị học tập trực tuyến. Theo kết quả khảo sát 30,7% sinh viên khó khăn về phương tiện học, không có thiết bị học hoặc thiết bị không đảm bảo. Phương tiện sinh viên sử dụng chủ yếu là laptop, chiếm 86,6%; điện thoại là 13,4%; không có sinh viên nào sử dụng máy tính bàn. Khó khăn này ở rất nhiều sinh viên và liên quan đến điều kiện kinh tế của gia

đình, theo khảo sát chúng tôi, có 78,1% sinh viên xuất thân từ nông thôn và miền núi.

- Kỹ năng sử dụng công nghệ để học tập trực tuyến cũng là một trong những khó khăn của cả giảng viên và sinh viên. Để tham gia lớp học trực tuyến một cách hiệu quả, sinh viên cần có một mức độ thành thạo công nghệ nhất định và phương pháp học tập phù hợp để tham gia vào các lớp học và tương tác trên không gian mạng. Trong các lớp học truyền thống, quá trình truyền đạt và tiếp nhận thông tin được diễn ra trực tiếp và nhanh chóng, sinh viên có thể trực tiếp phản hồi và nêu ý kiến. Sự tương tác trực tiếp này giúp quá trình học tập dễ dàng hơn, phong phú và dễ tiếp thu hơn. Tuy nhiên, khi chuyển đổi hoàn toàn sang hình thức học trực tuyến đã khiến cho người học gặp nhiều khó khăn do thiếu một số kỹ năng cần thiết. Đây cũng là khó khăn chung của sinh viên tại các cơ sở đào tạo khác nhau.

4. Một số yếu tố ảnh hưởng đến giảng dạy bằng hình thức e-Learning các môn khoa học Mác-Lênin tại trường Đại học Điều dưỡng Nam Định

Sau khi khảo sát thực trạng giảng dạy bằng hình thức e-Learning các môn khoa học Mác-Lênin tại trường Đại học Điều dưỡng Nam Định và tiến hành thảo luận nhóm giảng viên và các nhóm sinh viên, chúng tôi thấy rằng trong quá trình giảng dạy bằng hình thức e-Learning có một số yếu tố ảnh hưởng như sau:

Thứ nhất là phương pháp giảng dạy: Đây được coi là yếu tố quan trọng mà giảng viên đem lại sự hứng thú trong học tập cho người học. 10/28 sinh viên trong 4 nhóm thảo luận cho rằng phương pháp giảng dạy khoa học và có sự tương tác, trao đổi giữa giảng viên và sinh viên phù hợp sẽ giúp người học dễ dàng tiếp thu hơn và tránh bị nhàm chán. Như vậy mong muốn của người học đối với giảng viên là thay đổi phương pháp, tăng sự tương tác để người học có thể dễ dàng tiếp thu khi học hình thức mới này. Đó cũng chính là lý do mà rất nhiều sinh viên mong muốn được trao đổi thảo luận trên phần mềm Zoom để các giảng viên hỗ trợ thêm sinh viên trong quá trình học tập. Qua trao đổi sinh viên số 3 nhóm 4 chia sẻ: “*Khi thảo luận trên phần mềm Zoom, thầy cô khái quát, đi sâu vào vấn đề*

chính của bài, giúp chúng em dễ hiểu hơn và có hứng thú học tập”. Như vậy từ ý kiến của sinh viên, khi giảng bằng hình thức e-Learning, giảng viên cần thay đổi phương pháp cho phù hợp và cần tăng sự tương tác giữa giảng viên và sinh viên.

Yếu tố ảnh hưởng này cũng được tác giả Lê Thanh Hòa và Đặng Thị Minh Phượng đề cập đến trong nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng đến giảng dạy trực tuyến các môn Lý luận chính trị tại trường Đại học công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh. Tác giả Lê Thanh Hòa có quan điểm áp dụng nhiều phương pháp để truyền đạt kiến thức cho người học để tránh sự nhàm chán khi học trực tuyến. Tuy nhiên, cần khai thác thêm tính tích cực học tập từ bạn bè, phương pháp thảo luận nhóm sinh viên và thuyết trình nhóm sinh viên cần được chú trọng nhiều hơn. Như vậy không chỉ trong đề tài chúng tôi nghiên cứu mà trong nghiên cứu của các tác giả khác cũng thấy rõ đây là yếu tố ảnh hưởng đến hình thức giảng dạy bằng e-Learning.

Thứ hai, tài liệu học tập: Đây là một phần không thể thiếu giúp cho người học nắm được kiến thức. Đối với các môn Lý luận chính trị, tài liệu học tập *đặc biệt hơn so với các môn học khác, tài liệu này phải được cập nhật, chỉnh sửa thường xuyên phù hợp với tình hình thực tiễn và theo quy định của Đảng, Nhà nước.* Người học chọn một nguồn tài liệu cũ, không chính thống sẽ ảnh hưởng đến kết quả học tập. Qua kết quả khảo sát, 64,4% sinh viên đồng ý cho rằng đề cương chi tiết học phần, giáo trình, bài giảng, video và các học liệu của học phần được cung cấp đầy đủ trên hệ thống e-Learning là một yếu tố thuận lợi khi học. Đồng thời đa số sinh viên (62,7%) đồng ý với ý kiến: nội dung bài giảng được cập nhật và có liên hệ thực tiễn, tạo sự hứng thú cho người học. Tuy nhiên, khi trao đổi nhóm giảng viên, giảng viên có số thứ tự số 4 và số 7 cho rằng: để chuẩn bị một tài liệu học tập và quay video có kiến thức cập nhật gặp nhiều khó khăn, mất nhiều thời gian. Như vậy, trong quá trình giảng dạy e-Learning các môn khoa học Mác-Lênin yếu tố tài liệu học tập có ảnh hưởng lớn, rất cần sự chuẩn bị và cập nhật từ phía giảng viên. Kết quả này của chúng tôi cũng tương đồng với nghiên cứu của tác giả Bùi Quang Dung và Vũ Hữu Đức.

Thứ ba, phương tiện học tập, đường truyền In -

ternet. Đây là yếu tố quan trọng việc tổ chức dạy và học trực tuyến thành công. Khác với hình thức dạy và học truyền thống, học trực tuyến đòi hỏi người dạy và người học phải chuẩn bị phương tiện như máy tính, máy tính bảng, điện thoại thông minh. Bên cạnh đó, phải chuẩn bị đường truyền Internet đáp ứng được nhu cầu dạy và học. Theo nhóm thảo luận số 2 trong quá trình học tập đã gặp khó khăn khi kết nối mạng do đó ảnh hưởng đến việc làm bài kiểm tra. Sự cố kết nối mạng trong khi kiểm tra ảnh hưởng đến tâm lý học tập và điểm đánh giá của sinh viên. Yếu tố ảnh hưởng này được nhiều nghiên cứu của các tác giả đề cập đến: Lê Thanh Hòa và Đặng Thị Minh Phượng tại trường Đại học công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh; Bùi Quang Dung tại trường Đại học Huế; Nguyễn Thị Lệ tại Học viện Công nghệ bưu chính viễn thông Hà Nội. Như vậy, *phương tiện học tập, đường truyền internet* là một trong những yếu tố ảnh hưởng khi tiến hành giảng dạy bằng hình thức e-Learning ở hầu hết các cơ sở đào tạo, đây chính là khó khăn cần khắc phục khi áp dụng giảng dạy bằng hình thức e-Learning.

Thứ tư, sự hỗ trợ của đội ngũ kỹ thuật. Việc sử dụng phần mềm trong dạy và học trực tuyến, luôn cần đến sự hỗ trợ, can thiệp khi người dạy và người học gặp những sự cố về kỹ thuật. Theo khảo sát của chúng tôi, 27,7% sinh viên cảm thấy gặp khó khăn về đội ngũ hỗ trợ khi học tập trực tuyến. Trong nghiên cứu của tác giả Lê Thanh Hòa và Đặng Thị Minh Phượng tại trường Đại học công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, 81,5% người học chưa bao giờ liên hệ với đội ngũ hỗ trợ khi gặp khó khăn, điều này gây ra lúng túng khi gặp khó khăn trong quá trình học, ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả học trực tuyến. Tại trường Đại học Điều dưỡng, đội ngũ hỗ trợ đã rất nhiệt tình giải quyết vấn đề khi giảng viên và sinh viên gặp sự cố. Nhưng khó khăn ở đây có thể do sinh viên không mạnh dạn liên hệ với đội ngũ hỗ trợ kỹ thuật hoặc cùng một thời điểm có rất nhiều lớp giảng dạy bằng hình thức e-Learning mà đội ngũ hỗ trợ kỹ thuật còn ít do đó sẽ không giải quyết kịp thời.

Thứ năm, thái độ học tập, ý thức tự học của sinh viên. Đây là yếu tố chủ quan của người học quyết định đến sự thành công của học trực tuyến.

Đặc biệt tự học có vai trò rất quan trọng, giúp sinh viên hiểu sâu, mở rộng, củng cố và ghi nhớ bài học nhờ vào khả năng tự phân tích, tổng hợp tài liệu. Ý thức tự học với sự nỗ lực, tư duy sáng tạo đã tạo điều kiện cho sinh viên tìm hiểu tri thức một cách sâu sắc, hiểu rõ bản chất của vấn đề mình nghiên cứu. Với đặc thù của trường Đại học Điều dưỡng, ngoài việc học tập trên giảng đường, sinh viên còn phải học tập lâm sàng ngoài bệnh viện. Đặc biệt giảng dạy theo hình thức e-Learning đòi hỏi sinh viên cần có khả năng sắp xếp thời gian tự học nhiều hơn để đảm bảo việc học tập đạt được kết quả tốt nhất. Theo kết quả khảo sát, 61,6% sinh viên đồng ý cho rằng người học cần được phát huy năng lực tự học, tự nghiên cứu và làm việc nhóm sẽ giúp sinh viên đạt kết quả cao trong học tập. Nghiên cứu của chúng tôi cũng tương đồng với nghiên cứu của tác giả Lê Thanh Hòa và Đặng Thị Minh Phượng tại trường Đại học công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, khi cho rằng thái độ và ý thức của người học sẽ ảnh hưởng đến kết quả học tập. Như vậy yếu tố thái độ học tập và tự ý thức của sinh viên là yếu tố chủ quan từ bản thân sinh viên nhưng khi tiến hành giảng dạy cũng rất cần sự định hướng, nhắc nhở, yêu cầu từ phía giảng viên và kết hợp từ phía gia đình./

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Quang Dung (2021), *Một số khó khăn của sinh viên khi học trực tuyến trong bối cảnh đại dịch Covid-19*, Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế.
2. Vũ Hữu Đức (2020), *Nghiên cứu về phương thức học tập, đào tạo dựa trên công nghệ thông tin e-Learning trong giáo dục đại học và đào tạo trực tuyến mở dành cho đại chúng MOOCs (Massive Online Open Courses): Kinh nghiệm thế giới và ứng dụng tại Việt Nam*, Đề tài khoa học cấp quốc gia.
3. Lê Thanh Hòa, Đặng Thị Minh Phượng (2021), *Các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả dạy và học trực tuyến các môn Lý luận chính trị tại trường Đại học công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh*, Tạp chí Khoa học và Công nghệ, số 50.
4. Nguyễn Thị Lệ (2012), *Nghiên cứu về e-Learning và đề xuất giải pháp triển khai e-Learning trong trường phổ thông*, Luận văn thạc sĩ, Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn thông, Hà Nội.
5. Trịnh Văn Biều (2012), *Một số vấn đề về đào tạo trực tuyến (e-Learning)*, Tạp chí khoa học ĐHSPTHCM.
6. Cao Đức Hạnh (2017), *Tổng quan về đào tạo trực tuyến với e-Learning*, Tạp chí Khoa học công nghệ hàng hải, số 10-6/2017.
7. Lê Huy Hoàng, Lê Xuân Quang (2011), *e-Learning và ứng dụng trong dạy và học*, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
8. Atkins, S. S. (2016), *The 2016-2021 Worldwide Self-paced e-Learning Market: The Global e-Learning Market is in Steep Decline*. Ambient Insight.
9. Victoria L. Tinio (2003), *ICT in Education*, UNDP-APDIP.